

KULTUR

Kulturredaktør Alf Kjetil Walgermo • kultur@vl.no

NY PLATE: «Fingergull-tidebønnene forteller meg at jeg tilhører og er del av en lang linje gjennom historien. Du kjenner kraften i melodiene», sier Anne Kleivset – foran sine sangere, Schola Santae Sunnivaе. Foto: Lasse Berre

Gullsangen fra Nidaros

FINGERGULL: For 850 år siden ble en dråpe av Jesu blod fraktet til Nidaros, ifølge islandske skrifter. Fingergull-festen ble feiret i 300 år. Nå er «festtonene» på plass igjen og framføres for første gang i sin helhet på plate.

OLAV EGIL AUNE
olave@vl.no

Schola Santae Sunnivaе har arbeidet med *Fingergull-officiet* i flere år: Tidebønnene som ble sunget fra vesper til vesper, fra kveld til neste kveld, i forbindelse med feiringen av at Fingergullet kom til Trondheim. Alle trodde at melodiene var tapt. Før det plutselig dukket opp som omslagspapir på gamle regnskapsbøker i København.

Satt på havet. Fingergullet? Fire år før ankomsten i Trondheim – forteller islandske skrifter – mottok erkebiskop Øystein en relikvie av Jesu hellige blod. Sannsynligvis en gave fra Abbaye de la Trinité, Treenighetsklosteret, i Fécamp på Normandie-kysten, da han var på tur hjem fra sin Roma-ferd. Gaven var en dråpe av Kisti blod, smidd inn i en gullring – i middelalderen en av de gjevste relikviene som fantes, de var høyt aktet. Legenden forteller at en mann hadde blodet i en behol-

FINGERGULLET

• En katolsk relikvie, hvor en dråpe av Jesu blod var smidd inn i en gullring.

• Erkebiskop Øystein brakte relikvien til Nidaros i 1165. 100 år senere ble det laget et strålende officium, som ble brukt under den årlige feiringen 12. september. Inntil reformasjonen avskaffet det.

• Man trodde lenge det var forsvunnet, men for noen år siden ble det funnet igjen som innpakningspapir.

• Fingergull-tidebønnene er nå sunget og utgitt komplett på et lyd- og fremførelsesmessig oppsiktsvekkende album av Schola Santae Sunnivaе, under ledelse av Anne Kleivset. (Lindberg Lyd 2L 114 SACD)

der som han plasserte i et fiketre og satte det på havet. Der fløt det i flere hundre år, før det ble funnet igjen i Fécamp i Frankrike.

Usigelig vakkert. – En vakker historie som har forårsaket usigelig vakker musikk, sier lederen av Schola Santae Sunnivaе, Anne Kleivset. Nå har koret sunget inn officiet (tidebønnene) komplett, 36 deler i alt. Det eneste officium fra norsk middelalder som er bevart i sin helhet.

– Det er vakkert. En bønn å synke inn i ...

– Ja, for meg er det en stor ting å arbeide med og fremføre Fingergull-officiet, sier hun.

– Det forteller meg at jeg er del av og knyttet til en lang linje gjennom historien. Vi bor i Norge og vi er her, og samtidig føler du at du har en fot i Europa og enda lenger østover. Det gir meg fornemmelsen av tidløshet, et budskap som ikke fortelles med ord – du kjenner bare kraften i melodiene.

Kleivset sammenligner med folketonene. De er sterke. To-

ner som – før de ble nedtegnet – har vært sunget av generasjoner gjennom hundrevis av år. De har en voldsom, organisk styrke.

Tidebønn. – Og Fingergull-officiet i dag, 850 år senere?

– Vi setter det inn i stadig nye sammenhenger. En ting er at vi synger det som tidebønner i kirken, i gudstjenesten og ved konserter. Det er viktig at vi dokumenterer det på den måten, og samtidig lar vi tidebønnene møte nye sjangre – symfoniorkesteret, dansere, jazzmusikere, folkemusikere, i det hele tatt nye former og sammenhenger. Det er en evig sjanger, folk får virkelig en aha-opplevelse.

Høyt i kurs. Fingergull-officiet er ikke spesiallaget for Fingergull-festen (12. september), det er i stor grad satt sammen av sekvenser fra den gregorianske sangen, slik den ble brukt i klostre og kirker rundt omkring i Europa ellers.

– Vi hadde jo ingen slik arv, sier Kleivset.

– Før kristendommen var det småkonger og vi var opptatt av blodhevn – det var smått med tidebønner. Men så kom det.

– Hvor omfattende var Fingergull-feiringen?

– Den var stor, den rangerte nest etter jul, påske og olsok. Og messen og bønnene var dimensjonerte der etter.

– Hva dreier det seg om, hva handler teksten om helt konkret?

– Naturlig nok – om blodets forløsende kraft for menneskeheden. Og Jesus som døde på korset for våre synder.

Takket være. – Så kom reformasjonen, Fingergull-relikviet forsvant og med den, sangen. Hvor ble Fingergullet av?

– Nei, det kan vi bare spekulere over. Da danskene og protestantene kom, ble alt som smakte av katolisisme kastet eller brent. Kanskje noen lagde seg en ring av det? Men vi har musikken, takket være at nedtegnelsene ble sendt til København og brukt til å pakke inn gamle regnskaper med, sier hun.